

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ
імені В.О. Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТРАХОВІ ПОСЛУГИ»**

освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

галузь знань

07 Управління та адміністрування

спеціальність

072 Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Подгорна Алла Олександрівна, викладач першої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В. О. Сухомлинського»

 _____ Алла ПОДГОРНА

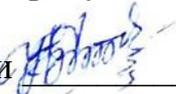
Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради _____ Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість годин –150 год.	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Ступінь освіти: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		30 год.
		Практичних занять
		50 год.

Мова викладання – українська

Електронна адреса дистанційного курсу на платформі Human -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів професійної компетентності з питань реалізації страхових послуг у фінансовій системі держави шляхом використання відповідних інструментів, методів та інформаційно-комунікаційних технологій задля покращення якості надання страхових послуг юридичним особам і громадянам та подальшого розвитку їх страхового захисту.

Завдання курсу полягають у:

- визначення сутності страхової послуги як економічної категорії;
- засвоєнні форм та видів страхових послуг та дослідженні особливостей їхньої реалізації;
- дослідженні особливостей механізму надання страхової послуги;
- формуванні знань щодо особливостей надання основних видів страхових послуг із страхування життя, страхування майна і страхування відповідальності;
- розумінні сутності, необхідності використання та можливостей розширення асортименту страхових послуг з урахуванням ринкового попиту на ці послуги та необхідності їх імплементації в сучасних умовах;
- дослідженні ефективності механізму державного регулювання ринку страхових послуг;
- оволодінні сучасною нормативно-правовою базою сфери страхових послуг.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями та програмними результатами навчання:

Інтегральна компетентність (ІНК):

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.

СК 10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Програмні результати навчання (РН)

РН3. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

РН 14. Знати та застосовувати інновації у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН 15. Виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань

3. Передумови для вивчення дисципліни:

«Основи економічної теорії», «Статистика», "Економіка підприємств", "Історія економіки та економічної думки", «Фінанси».

4.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації

Страхова послуга, її ознаки та економічна необхідність.

Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Особливості реалізації страхових послуг.

Вивчення та формування попиту на страхові послуги. Система страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки. Продаж через посередників: переваги й недоліки. Права та обов'язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами та вимоги до неї. Контроль з боку страхових компаній і держави за реалізацією страхових послуг.

Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди

Етапи проходження страхової угоди: заява про страхування, андеррайтинг, укладення договору страхування, видача полісів, врегулювання вимог страхувальників щодо відшкодування збитків.

Заява про страхування: форма подання, зміст, значення.

Андеррайтинг: оцінка ризику, вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування, визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття, франшизи, розрахунок страхової премії.

Укладання договору страхування. Страховий поліс як форма договору страхування. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з договором та правилами страхування. Правила страхування. Обов'язки страховика та страхувальника. Припинення дії договору страхування.

Структура страхового полісу. Страховий сертифікат. Страхове свідоцтво.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування. Система страхового забезпечення. Франшиза. Винятки.

Тема 3. Класифікація страхування

Класифікація страхування за різними ознаками. Поняття натуральної і штучної класифікацій.

Класифікація страхування за історичною та економічною ознаками. Класифікація за історичною ознакою, пов'язана з виділенням етапів розвитку і появою тих чи інших видів страхування. Страхування античне, середньовічне, капіталістичне.

Класифікація страхування за економічною ознакою. Класифікація за юридичною ознакою.

Класифікація за об'єктами (галузями) та видами страхування. Особисте страхування – галузь страхування, у якій об'єктом страхових відносин є життя, здоров'я та працездатність людини. Особисте страхування спрямоване на забезпечення захисту сімейних доходів громадян, а також на нагромадження ними коштів для підвищення рівня свого фінансового добробуту. Галузі особистого страхування: 1) страхування життя, 2) страхування від нещасних випадків, 3) медичне страхування.

Майнове страхування. Галузі: 1) страхування майна фізичних осіб; 2) страхування майна юридичних осіб. Страхова оцінка, страхове забезпечення. Страхування відповідальності.

Накопичувальне та загальне (ризикове) страхування. Класифікація страхування за формою проведення.

Тема 4. Особисте страхування

Необхідність і значення страхування життя та пенсій громадян.

Особливості здійснення накопичувальних видів страхування. Таблиця смертності та ймовірності демографічних подій. Розвиток і сучасний стан страхування життя.

Правила страхування життя: страхові ризики, виключення із страхових випадків, порядок укладання договору і сплати внесків, порядок виплати страхової та викупної суми.

Види договорів страхування життя. Умови договорів змішаного страхування життя.

Страхування дітей. Страхування до вступу в шлюб. Довічне страхування та страхування на визначений термін

Умови договорів страхування додаткової пенсії. Види систем пенсійного страхування, їх переваги і недоліки.

Тема 5. Страхування від нещасних випадків

Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Розвиток і сучасний стан страхування. Форми і види страхування.

Обов'язкові види страхування від нещасних випадків. Суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страхова премія і порядок її сплати. Визначення розміру страхових сум за наслідки нещасних випадків. Одержувачі страхової суми у випадку смерті застрахованого. Відмова у виплаті страхової суми.

Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті. Добровільні види страхування від нещасних випадків та умови їх проведення.

Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків. Страхування дітей від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків.

Тема 6. Послуги медичного страхування

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості. Принципи обов'язкового та добровільного медичного страхування. Порядок здійснення короткотермінового та довготермінового медичного страхування.

Правила добровільного страхування медичних витрат. Програми добровільного медичного страхування: перелік послуг, страхові суми та страхові платежі. Умови договору про співпрацю між страховою компанією та медичним закладом.

Обов'язкове медичне страхування. Особливості та програми страхування невідкладної медичної допомоги при виїзді за кордон.

Тема 7. Послуги на ринку страхування майна і відповідальності

Необхідність і значення страхового захисту майна громадян. Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян. Види послуг страхових компаній власникам майна. Суб'єкти страхування.

Страхування будівель і споруд. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Страхова оцінка будівель і споруд.

Страхування тварин у господарствах громадян. Страхування домашнього майна.

Економічна суть, необхідність та особливості страхування відповідальності. Учасники страхування відповідальності. Ліміт відповідальності страховика.

Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро України. Виплата страхового відшкодування третій особі.

Страхування відповідальності вантажоперевізника. Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Екологічне страхування. Страхування відповідальності товаровиробників та якість продукції. Страхування відповідальності роботодавців за збиток, спричинений здоров'ю їх працівників.

Тема 8. Страхові послуги із страхування підприємницьких ризиків

Зміст поняття «підприємницькі ризики». Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми й види страхування.

Страхування від вогню та інших небезпек. Основні умови страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності страховика. Об'єкти страхування, їх оцінка. Винятки. Строк дії договору. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється, забезпечення зайнятості робочих місць, забруднення навколишнього середовища, страхування працівників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств.

Тема 9. Послуги на ринку сільськогосподарського страхування

Економічні завдання страхового захисту в сільському господарстві. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції. Форми й види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Обов'язкове страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Характеристика страхових випадків. Страхове забезпечення.

Організація роботи страхової компанії щодо визначення збитків і страхового відшкодування. Визначення факту та причин загибелі (пошкодження) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Добровільне страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхування сільськогосподарських тварин. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Тема 10. Особливості послуги із страхування технічних ризиків

Необхідність і значення страхування технічних ризиків. Види страхування.

Страхування будівельно-монтажних ризиків. Умови страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування, їх оцінка. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Строк дії договору. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитку. Страхове відшкодування. Страхування машин від поломок. Умови страхування. Страхування електронної техніки. Умови страхування. Страхування післяпускових гарантійних зобов'язань. Умови страхування.

Тема 11. Сутність і зміст страхової послуги із страхування фінансово-кредитних ризиків

Необхідність і значення страхування у фінансово-кредитній сфері.

Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна або юридична. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів. Страхування товарних кредитів. Страхування кредитів під інвестиційні засоби. Страхування споживчих кредитів.

Страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу. Страхування експортних кредитів.

Характеристика окремих видів страхування кредитних ризиків.

Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Об'єкт страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Строк страхування. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення розміру збитків. Страхове відшкодування.

Страхування ризику непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій.

Поліс всеохоплюючого банківського страхування.

Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків.

Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків: страхування прибутку (доходу), страхування депозитів, інші види. Умови страхування.

Тема 12. Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування.

Страхування автомобілів. Характеристика об'єктів страхування. Варіанти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Страхова премія. Строк страхування. Франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і обов'язки членів МТСБ. Міжнародна система "Зелена картка", її розвиток.

Тема 13. Послуги з морського страхування

Необхідність і особливості страхування морських ризиків. Суб'єкти страхування. Клуби взаємного морського страхування. Визначення договору морського страхування в Кодексі торговельного мореплавання.

Страхування морських суден. Страхування відповідальності власників суден. Умови страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на морському транспорті: членів судової команди, пасажирів. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Визначення та виплата страхових сум.

Перспективи розвитку морського страхування в Україні.

Тема 14. Послуги з авіаційного страхування

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Законодавча база в авіаційному страхуванні.

Авіаційний поліс Ллойда. Страхування повітряних суден. Форми страхування. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Варіанти страхування. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування відповідальності власників повітряних суден. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Строк страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види страхування й умови їх проведення. Суб'єкти страхування. Форми страхування. Обсяг відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення та виплата страхових сум.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лек.		пр.р.	с.р.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Розділ 1. Страхування та страховий ринок				
Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації	15	2	4	9
Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди	15	2	4	9
Розділ 2. Особисте страхування і страхування майна				
Тема 3. Класифікація страхування	5	2	2	1
Тема 4. Особисте страхування	6	2	4	-
Тема 5. Страхування від нещасних випадків	7	2	4	1
Тема 6. Послуги медичного страхування	5	2	2	1
Тема 7. Послуги на ринку страхування майна і відповідальності	7	2	4	1
Розділ 3. Страховий захист підприємницької діяльності				
Тема 8. Страхові послуги із страхування підприємницьких ризиків	16	2	4	10
Тема 9. Послуги на ринку сільськогосподарського страхування	14	2	2	10
Розділ 4. Страхування технічних ризиків. Особливості страхування кредитів				
Тема 10. Особливості послуги із страхування технічних ризиків	14	2	4	8
Тема 11. Сутність і зміст страхової послуги із страхування фінансово-кредитних ризиків	16	2	4	10
Розділ 5. Страхування транспортних засобів. Об'єкти, суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності				
Тема 12. Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування	10	4	4	2
Тема 13. Послуги з морського страхування	10	2	4	4
Тема 14. Послуги з авіаційного страхування	10	2	4	4
Всього:	150	30	50	70

Теми лекційних занять

Тема	Год.
------	------

<p>Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та характерні ознаки страхових послуг. 2. Значення маркетингу в основній діяльності страхових компаній. 3. Реалізація страхових послуг. Канали продажу страхових продуктів та їх характеристика. 4. Страхові посередники. 5. Роль та значення реклами на ринку страхових послуг. 	2
<p>Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та порядок укладання договору страхування. 2. Права й обов'язки суб'єктів страхових відносин. 3. Відмова у страхових виплатах. Припинення дії договору страхування. 	2
<p>Тема 3. Класифікація страхування</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні ознаки класифікації страхування 2. Класифікація страхування за історичною та економічною ознаками 3. Класифікація за об'єктами (галузями) і видами страхування 4. Накопичувальне та ризикове страхування 5. Класифікація страхування за формою проведення 	2
<p>Тема 4. Особисте страхування</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та особливості особистого страхування 2. Страхування життя і його основні види 3. Страхування від нещасних випадків 4. Медичне страхування 	2
<p>Тема 5. Страхування від нещасних випадків</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. 2. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків та умови їх проведення. 3. Добровільні види страхування від нещасних випадків та умови їх проведення. 	2
<p>Тема 6. Послуги медичного страхування</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. 2. Обов'язкове медичне страхування. 3. Добровільне медичне страхування. 4. Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон. 	2
<p>Тема 7. Послуги на ринку страхування майна і відповідальності</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Страхування будівель громадян. 2. Страхування домашнього майна громадян. 3. Страхування домашніх тварин, котрі належать громадянам. 4. Страхування квартир. 5. Страхування відповідальності громадян. 	2
<p>Тема 8. Страхові послуги із страхування підприємницьких ризиків</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. 2. Страхування майна підприємств. 3. Страхування від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження майна. 4. Страхування відповідальності товаровиробника. 	2
<p>Тема 9. Послуги на ринку сільськогосподарського страхування</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Страхування врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень. 	2

2. Страхування сільськогосподарських тварин. 3. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.	
Тема 10. Особливості послуги із страхування технічних ризиків План 1. Необхідність та особливості страхування технічних ризиків. Види страхування. 2. Страхування будівельно-монтажних ризиків. 3. Страхування машин від поломок та страхування електронної техніки.	2
Тема 11. Сутність і зміст страхової послуги із страхування фінансово-кредитних ризиків План 1. Необхідність та значення страхування у фінансово-кредитній сфері. 2. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитних ризиків. 3. Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. 4. Страхування депозитів.	2
Тема 12. Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування План 1. Страхування транспортних засобів. 2. Обовязкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів.	4
Тема 13. Послуги з морського страхування План 1. Морське страхування – найдавніший вид страхування 2. Об'єкти страхування 3. Страхування каско суден 4. Відповідальність перед третіми особами 5. Умови та правила страхування	2
Тема 14. Послуги з авіаційного страхування План 1. Особливості авіаційного страхування 2. Законодавча база авіаційного страхування 3. Характеристика обов'язкових видів авіаційного страхування 4. Страхування каско повітряних суден 5. Страхування екіпажу та авіаційного персоналу 6. Страхування відповідальності обслуговування повітряного простору 7. Космічне страхування	2
Усього	30

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Страхові послуги та особливості їх реалізації План 1. Страховий ринок та проблеми його розвитку в економічній системі України 2. Сутність страхової послуги та деяких її особливостей 3. Значення маркетингу в основній діяльності страхових компаній 4. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг 5. Особливості реалізації страхових послуг 6. Зарубіжні концепції страхового продукту	4
Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди План 1. Правові відносини між суб'єктами страхування 2. Порядок укладання договору страхування та набуття ним чинності	4

<ul style="list-style-type: none"> 3. Права та обов'язки суб'єктів страхових відносин 4. Порядок та умови здійснення страхових виплат та страхових віжшкодувань 5. Вирішення суперечок та припинення дії договору 	
<p>Тема 3. Класифікація страхування</p> <p>План</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Основні ознаки класифікації страхування 2. Класифікація страхування за історичною та економічною ознаками 3. Класифікація за об'єктами (галузями) і видами страхування 4. Накопичувальне та ризикове страхування 5. Класифікація страхування за формою проведення 	2
<p>Тема 4. Особисте страхування</p> <p>План</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Сутність та особливості особистого страхування 2. Страхування життя і його основні види 3. Страхування від нещасних випадків 4. Медичне страхування 	4
<p>Тема 5. Страхування від нещасних випадків</p> <p>План</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальні відомості про страховий захист життя, здоров'я та працездатності громадян від нещасних випадків 2. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті 3. Добровільне індивідуальне та колективне від нещасних випадків 	4
<p>Тема 6. Послуги медичного страхування</p> <p>План</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем. 2. Форми медичного страхування. 3. Програми добровільного медичного страхування деяких українських страхових компаній. 4. Колективне медичне страхування. 5. Умови медичного страхування осіб, що від'їжджають за кордон. 	2
<p>Тема 7. Послуги на ринку страхування майна і відповідальності</p> <p>План</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Необхідність і розвиток страхування майна громадян. Види страхування. 2. Комбіноване страхування рухомого та нерухомого майна фізичних осіб. 3. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак. 4. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності зброю. 5. Страхування будівель і домашнього майна громадян. 6. Страхування тварин, що належать громадянам. 	4
<p>Тема 8. Страхові послуги із страхування підприємницьких ризиків</p> <p>План</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Суть страхування підприємницьких ризиків. 2. Основні умови страхування ризику втрати майна суб'єктами підприємницької діяльності. 3. Оцінка вартості майна підприємства та встановлення страхової суми. 4. Фактори, що впливають на величину страхових тарифів та порядок сплати страхових премій. 5. Порядок укладання підприємствами договору страхування майна та припинення його дії. 	4
<p>Тема 9. Послуги на ринку сільськогосподарського страхування</p> <p>План</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Страхова послуга із страхування врожаю сільськогосподарських культур і 	2

багаторічних насаджень. 2. Обов'язкове страхування деяких видів тварин. 3. Правила добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств, орендарів, селянських (фермерських) господарств. 4. Добровільне страхування тварин, що належать сільгоспвиробникам та приватним особам.	
Тема 10. Особливості послуги із страхування технічних ризиків План 1. Суть, види та об'єкти страхування технічних ризиків. 2. Страхування будівельного підприємця від усіх ризиків. 3. Страхування мотажних ризиків. 4. Страхування машин від поломки. 5. Страхування електронного обладнання.	4
Тема 11. Сутність і зміст страхової послуги із страхування фінансово-кредитних ризиків План 1. Сутність та види страхування кредитних ризиків. 2. Асортимент страхових послуг, які забезпечують страховий захист майнових інтересів кредиторів. 3. Страховий захист фінансових ризиків. 4. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні.	4
Тема 12. Надання страхових послуг на ринку автотранспортного страхування План 1. Об'єкти та ризики страхування автотранспортних засобів. 2. Обмеження страхування авто каско. 3. Урегулювання питань щодо завданих збитків у страхуванні авто каско. 4. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.	4
Тема 13. Послуги з морського страхування План 1. Деякі загальні положення морського страхування. 2. Страхування каско суден. 3. Страхування вантажоперевезень. 4. Страхування відповідальності судновласника.	4
Тема 14. Послуги з авіаційного страхування План 1. Загальні відомості про авіаційне страхування. 2. Законодавча база та вимоги страхування цивільної авіації. 3. Види обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації. 4. Добровільні види авіаційного страхування. 5. Космічне страхування.	4
Усього	50

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Завдання для самостійної роботи

Не передбачено навчальним планом

8. Форми поточного та підсумкового контролю.

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР).

Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу дисципліни

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Оцінювання знань студентів денної форми навчання з курсу здійснюється за результатами поточного та підсумкового контролю за такими критеріями:

Початковий рівень (1-3 бали). Відповідь студента фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Середній рівень (4-6 балів). Студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Достатній рівень (7-9 балів). Студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь правильна, логічна, обґрунтована, хоча у ній бракує власних суджень.

Високий рівень (10-12 балів). Знання студента є глибокими, міцними, системними; вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Оцінювання знань студентів за письмові (тестові, самостійні) роботи здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання кожного виду робіт.

9. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Базова

1. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посіб. / 3-є видання. Київ : ЦУЛ, 2019. 376 с.
2. Базилевич В.Д. Страхування : підручник. Київ: Знання, 2018. 1019 с.
3. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 319 с.
4. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія.. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
5. Плиса В. Й. Страхування: підручник / 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела, 2019. 512 с
6. Про страхування : Закон України від 18 лист. 2021 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1909-IX?msclkid=76cc49d6b5ac11ec81de9b33d00654e1#top>
7. Про страхування: Закон України від 7 бер. 1996 р. №85/96-ВР (зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посіб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.

Допоміжна

1. Tkachenko N., Kovalenko Y., Bohrinovtseva L. New Methods in Assessing the Risks and Solvency of Insurance Companies. *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics*. 2022. Vol. 2022 (2022). URL: <https://ibimapublishing.com/articles/JEERBE/2022/765785/765785.pdf>
2. Баранова В. Г., Гончаренко О. М. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: колективна монографія. Харків: «Діса плюс», 2019. 370 с.
3. Богріновцева Л. М., Венгуренко Т. Г. Особливості адміністрування податків у страхових компаніях. *Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України: монографія* / К. О. Ващенко, П. В. Пашко, С. В. Онишко та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. П. В. Пашка, д.е.н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь :Університет ДФС України, 2020. С. 366–378
4. Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г. Реалізація податкового потенціалу страхових компаній в Україні. *Податковий потенціал фінансових та нефінансових корпорацій України: монографія* / С.В.Онишко, Ю.М.Коваленко, І.І.Чуницька та ін.; за наук. ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 195-201
5. Богріновцева Л.М., Вергелюк Ю.Ю. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. №31. С.174-179
6. Богріновцева Л.М., Житар М.О., Чамор Г.С. Фінансова стійкість страхових компаній: управління ризиками. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. №1. С.7-19
7. Богріновцева Л.М., Чамор Г.С. Напрямки вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній України. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. №2. С. 20-32
8. Говорушко Т.А., Стецюк В.М. Страхування : навч. посіб. Львів : Магнолія, 2018. 323 с.
9. Дема Д.І., О.М. Віленчук, Дем'янюк І.В. Страхові послуги : навч. посіб. Київ : Алерта, 2017. С. 526.
10. Євроінтеграційні аспекти розвитку ринків фінансових послуг : монографія / Н. М. Внукова, Р. Пукала, В. А. Смоляк та ін. ;за заг. д-ра. екон. наук, професора Н. М. Внукової та канд. екон. наук Р. Пукала. Харків : Ексклюзив, 2018. 178 с.
11. Інноватика на фінансових ринках: монографія / за науковою ред. д.е.н., професора С. В. Онишко; Онишко С. В., Коваленко Ю. М., Богріновцева Л. М. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 466 с.
12. Клапків Ю., Свірський В. Проблеми функціонування ринку страхових послуг в умовах поширення Covid-19. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 2. С. 5-9.
13. Ковальчук К.Ф., Архирейська Н.В., Валенюк Н.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Дніпро: НМетАУ, 2018. 135 с.
14. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
15. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків: Стильна типографія, 2020. 256 с.
16. Організаційно-правове забезпечення страхової діяльності в Україні: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / Є. О. Харитонов, О. І. Сафончик, О. С. Адамова та ін. Одеса : Фенікс, 2020. 121 с. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12593>
17. Прасолова С. П., Карцева В.В. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг. Київ:, «SBA-Print», 2020. 568 с.
18. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328
19. Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя 2020 : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 68с.
20. Фисун І.В. Страхування: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 240 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> .
2. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> .
5. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://nssmc.gov.ua> .
6. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Федерації страхових посередників України. URL: <http://fspu.com.ua/>